

ЫЙДААБЫ ПЛАНЕРКАБА

CHA.

Дмитрий ЭВЕРСТОВ.
Үөрөсүрүн туйгуна, Россия Журналистарын
союһун чилинэ.

монологтары, диалогтары, ошон да атын суруйааччы
уус-уран тил мааластары буларын, көрдөрөр айламы-
ларыттан бына тармактарын, мүнөздөрүн, Манна-
кылаастарга маңайгы мистэни VI кылаа үөрөн-
чтө Лена Савина, иккин мистэни V кылаа үө-
рөнчтө Соя Титовон, үсүш VI кылаа үөрөн-
чтө Мейя Назимова кылдылар. VII-XI кылаастар ик-
ки ардыктар маңайгы мистэни IX гуманитарнай
кылаа үөрөнчтө Таяга Назарова, иккин Манна
Федосеева (VII кылаа), үсүш Алена Максимова (IX
гуманитарнай кылаа) ылан үөрдүлөр-көттүлөр. Ант-
ракт композитор Искенда Михайловна ийе туунап мо-
нологу айтат барыбыт сөзгөрүшүбүз уюна махта-
бытын ыла.

Тани ПАВЛОВА.

Тури ПАНОВА,
Чурагча гимназиятын IX класынын үөрэнээччиге.

ИГИРЭДЭР ШОУЛАРЫТАН

Иккиэн бииргэ

«Иккээн бишдэр, итирээр иккэлэр», Майнак сонун аутгаах шоу-программа «Айыллаан» Сэминьлаанг минигэр тохсууныу 15 күнүгэр аан бастаан батылдыни.

Игнэрлээр дордговуу киши сайдах эрх дүрэр, сэтгэлээр, Кишлээр куруутун дьон харагын даамгар сэмдгдээр, «Игнэрлэр—дөөлөөх дьон»,—диглээр, Кишлээр дьонху үердэллэрттэн да «дөөлөөххүт» диннахтэрин сөн этэ. «Дьонго дьолу багсартан, ама, ордун туох кэллэй?» дьон онноогор ырмада ыланар дин.

Дээ, итг курдук бу күн сценада улауснут нэһилинэ-
тэриттэн барыта 12 наара илгэз тухсан бэйэлэрин би-
лиһиннэрдилэр, талданнарын көрдөрдүлэр.

Чурангчтан сүлдээр Марина, Ирина Пермяковалар III кылзаска үөрэнэлэр. Иккнн «Вдохновение» бальнай үгскүү студиятагар дыарыктаналлар эбит. Шоуку кинилэр чагылхай үгскүүлэринэн астылар. Иккнн музыкальнай оскуолага үөрэнэлэр.

Лена, Надя Семеновалары киш дөрөөт хайлалар хайа буоларын тута быһаарбат. Оттон бйдөөн көрдөхө, биһэ арайах мүһүүткэн аҕа буолан, эднннйдин дуоспуруунаах. Иккнн Чуранчы алын сүһүх асуулатын II кылааһыгар үөрөнэллэр. Кыргыттар дьыл кэмнэриттэн ордук сайыны сөбүлүүлэрин эттилэр. Надя хомуска оонньоото, Лена хөһөө ааҕын шннтннэрдэ.

Шоу саамнай кыра кытгаачылары—баара-эрэ 4 саа-
таах Эрдэ уонна Мичил Аржаковтар оёлуту мааникэ-
ринэн, сытыыларынан дьону күлэлэрдилэр. Эрдэ кук-
каны, Мичил кук оётун собузууллар. Кири-
лэр үүт-үкчүдэр, иккинэ да кэпсэтэргэ кыа баары-
дьоно—микрофону шоуну ытгааччыга ахсааннаахтан
туттардылар диэххэ сөн. Түмүккэ кырачааннар бэйэ-
лэрин «акробатической» нүмэрдэрин көрдөрдүлэр.

Чурагчигта Вероника уонна Аринна Васильевалар билбэт киһи, бука, айыйах бэлэҕэ. Киһилэр «Билбэт рэпкэй» ого ансамблылар оҥомудаа үөрөнөр төһөнөр-гэр үтүкүүдэллэллэр. Иккис бастар 1976 сыл, 1977-хха күн-сирин көрбүттэр. Өксөккөөҕү профтехуучуһуну бугарбүттэр. Биллэтин Аринна хэргин таһан, Ангелина дикт кыыс оҥолоох, антон Вероника Дюкуускайдаагы култура колледжыгар бүтэһик курса үөрэнэр. Иккис рэлэр нарын бэйэлээһиник хамсаанан сахалар үтүкүүү бэлэхтээһилэр.

Дирингэн сүлдээр Славя, Стасик Федоровтар адалар Навел Петрович—«Диринг уоттара» айар түмүү сала-
йаачыта, нйэлэрэ—ууһуаан нитээчигтэ. Игирэлэр Ха-
хай бэлнэтигэр торообуттар. бэйэлэрэ хайхыдын ма-
таанах санаалзахыт, туруурумиут сшалбытын сити-
лэргэ кыһаалабыт днэн билинэлээр, снэрт маастарда-
рыгар тийгэ үүнэргэ бигэ эрэлдээхтэр. Уолаттар не-
кнэн художественнай кылааска үөрэнэлээр. Бэйэлэ-
рин айымшыларын адалбыттарын көрөөчүдэр ытис-
сээн маанан атаардылар.

Шоуга кыттааччылартан кыстаах уол икки паара баарыттан биридэстэрэ—Любовь Николаевна Захарова уонна Михаил Николаевич Беляев 1961 жылдаахха Ньюкуолун күнүгэр утуу-субуу күн сиригэр эжибиттэр. Михаил—смылгыһыт, иллэнг кэмгэр уруһуйдуур, тизир оҕоһуктары өтөрөб. Любовь—фелъднер идэлээх. Нив рэлэр билигин тус-туһуван көрөттөрдөөх, өбөлөрдөөх мал дьон. Любовь биир түгэни кинесэбитин этэн аһар-дахха, биир күн киши хайдах эрэ санаан кэлэн 3 ус-туука лаамна атыылаһан смалдыбатада ор буолбут төрөнүүттэригэр тийибитэ—Михаил эмис 3 устуука лаамналаах кэлэн олорор эбит. Маһтан киши игирэлэр толкуйдааһыннара да биир эбит диин түмүккэ кэлэн сон.

Одбулуунтан сүлдээр эмнэ Славян Удмурт
ремонтар Биабыр сылыгар торообуттар, У кылааск
үөрэнэллэр. Угкүү куруһуогар сүлдьяллар, спордуна
дьарыктаваллар. Киндэр адалара Анатолий Ивилье
вич—билдэр спортсмен, спортинай күрөхтэрийлэр
тэрийингэ ааскыт сүд бастынчына улууска ааттаймы
та, Онон Славалаах Стасик адаларын утумнаан спор
тсменданиэхтэрэ дээн эрэнэбит.

Вера уонна Варя Макаровалар Сылдантан үтүктөр.
Билигин иккин студенткалар. Ол курдук, Вера
СГУ-та нуучча тылын уонна литературатын учуута

лын идэвхээр, Вара медицинский коллежка үөрөнзлэр. Кыргыттар сүрдэх үчүгэйдик быысанка аныбалэр эбит. Канилэр оюлустарын бэри да сэргин, үөрө кордубут.

Ийнэе кынастаах уол итирэлэртэн наара—Мотрена, Федор Марковтар Диринтэн кэлбиттэр. Мотрена эки номист идээлэх эбит да, билигин оскуолаҥа учууталыннар, Федор эмиэ Диринг оскуолатыгар уруһуй учууталынан үлэтинэр. Итирэлэр бэйэлэйдөрүнэн, дьомҥо үтүөнү бэларар хачыстыбаларынан майгылынаһалларынан этэллэр. Бу күнүргэ ымыллыахтаах оскуолаҥаҥа ардыларынааҥа кэрдөөхтөр уопһа булугас өйдөөхтөр күрүстөннэлэрингэр кэлэн бэйэлэрин талаанларынан сүргөхөнтөөх буолан эрэннэрдилэр.

Акулина Михайловна Пухова уонна Евдокия Михайловна Смирнова—уолаастаах киэниэрэ мааныыра, сылаас астаах, итин дьыллээх мал ийэлэрэ. Евдокия бэйэтэ утумунаах төрөнүүт икки ийэрэ ырачаан уоллартын адалбыта шоу бшар сонун жостуутуулар буолла. Акулина макраме оҥоһуктарына, бэбэтэ тик итэ туос киһитэрин кэрдертөөтө. Киин билигин Мугу дайга оҥоһуктар олорор, өттөн Евдокия Талейга ветфельдкеринэ.

1977 с. 24-25-аахха Мырылаа Макаровтар дыа сэргэт
дунчээр торообут игирэ кыргыттары Мира уонна Лир
дун баттаабыттара, Билигин киинлэр иккисин Октом
нобуу лицейгэ биирдэс сыныыаагы тэрийээччи, ик
кинэ фольклорнай куруһуок салааааччыта идрэлэргэ
үөрэмиллэр, быйыл бүтээр сыллара. Кыргыттар киз
кыныахтаах уюластаахтар, илээн кэмээртэр ил
дыллылар, кинигэ лаадаларын сөбүлүүлэр.

Чыншарада барата 9 шаара штыр баарыттан билигин 5-кэ өлсөр, олортоң Ирмаа кишини директора Е. Д. Сорокумов икки шаарыңа аралдыт.

Нася уонна Санта Лыткиннар IX кылааска үөрэнэлэр. «Игирээлэх диги үчүгэй бөрө буоллаа диги», диги эр дьынуу кылаастык уонна чаччутук эппиэттээтлэр уонна «Сулуустар» диги ырыаларын ыллан пһитиниэрдиэлэр.

Чуаппараттан иккис наара—бийыл 30 саастары
томтоочу туолар Спиридон уонна Алексей Оконешин
контар, мин санаабыр, барыларыттан ордук күүсү ма-
гынаадыр игирэлэр. Онуофтор күн ахсын көрүстө
рөр Ырыа киинин директора спенаца бутуһар. Игир-
лэртөн хайалара Алексей, Спиридон буолаллары
ыйыппыттарыгар көрөөччү К. К. Нурсанарона та-
тааһан, наара чааскы наборун малай үрдө. Уодатта
иккиэн табаарыстыбацаа сүөһү көрүүтүгөр үлэниһэлэ.
Булт дьон баран муунука ытаабыт дьон, ону та-
мак тартыһааччылар, спортаалтан арахпаттар эби
Шөү кэминттан бу эдэр дьону көрсөн кэпсэттүн.

— «Нигрэлэр—дэоллоох дэолвор» дээш итэргэбди дуо уонна эһини дэолгут туохханы? — дээш мий талыга:

—Итэрэйбэйт, Балинш дьолбут дээн куруутун би
гэ сылдарбыт, бэйэ-бэйэбитин толорсон, ситэрсэ
бөөрүбүт—иээн хөрүйдээтиилэр.

Игнэрэмэр мэлдн бутуйаллар. Көрдөөх түгэвэр
хэснэллэрийгэр көрдөнүшээр Алескей сөбүлүнэ.

—Армийда бариары жордору сылдыбыт. Мин ийрэн таагым, онтон Спиридон уочарата калбаттыг ырачтар: «Тоо иккэстээн кийрдиң?» — диил мөбөн тирдээхтэр.

Баяр түгээн Е. Д. Соригзуумов хөвснөр:
 Өмнөхөөрөө сайн хөвөн гэдгийнхний хэнээ нэ

[illegible]

Алексейдаах Спирidon—визин холостуойдар, биги
гь олооролор, Атахтаран таганыгар тийэ бир рч
меры уотна саамый дынбэте—бир нүмэрдэх ач
кыйн кэтэлээр.

Дээ, итгүүр олуу нийтлэгдэнэ, селүү нэгэ
бу күү дээдлөөх дээн—ишгэрээр Чурагча олохтоо
торуугар бэлэхтэтэлээр.

Олег ЖИРКОВ.

С. ВИНОКУРОВА,

А. КОЛЕСОВА.

(ПОЭТ Д. Н. ВАСИЛЬЕВ ӨЛБҮТЭ 30 СЫЛА ТУОЛУУТУГАР КЭРИЭСТЭБИЛ)

Бирдэ саваатхха, манна ырманыттар буруйдара

Дмитрий ДИРИНСКИЙ.

дүнчинсэй наука кандидата Т. Ю. Томскан кылаабы-
най враҕы солбуйааччынан үлэллэр эбит, онтон да
атын барыта уонча врачтан 5 ученай, 3 үрдүк кате-
гориялаахтар үлэлиин-хамсыы сылдьадаллар.

Санаторий баай литературалаах библиотекалаах. Хос
айыы төлөһүөрдөөх, холодильник, симнаас кирэһи-
лэлэр, ороннор, тумбалар, төршөр бааллар. Санаатар-
гын эрэ хоскуттан, харчытын кэрэбэтэххини, чэпчэ-
тиилээх сылаабы дойдугун кытта телефонунан көпө-
түгэххин сөн, санаагара бу баар курдук чуолкайдан-
нылар.

Манна араас идэлзэх дээн, пенсционердар, үгсээ сахалар, эмтэнэ, сымныана нэлэ сыйдымаллар. Остолобуойга долхүүөн, илюкка, абасэ уута манды баар. Күннэ алтата тото-хана аһаталлар. Мөнгөга күн ахсын 40 ас көрүнэ суруллубут буолар. Сибинэйи фрукта, өбүрүөт аһа, эт, балык, үүт, кефир дэлэй. Араас артистар, суруйааччылар, музыканнар кэлэн оонньоон, ыллаан, көрсөөн бараллар эбит. Юрий Платонов, Галина Кривошапка, Суорун Омоллоон кэлэн көрсөн барбыттара. Витинги баарбытыгар артист Семен Овонешников, ИДМ үрдүк оскулатын үлэһитэ, бия

Күнөөдөр түүхтээх олохтон арахсан, уу-чуумууга нус-хас сыншанар, эмтэнэр үтгө дойдү «Бэс Чигдэ» бээр эбит. Кызыны кылгатар, сайыны уфатар, килини чэскин-чэбдэн өгөрөр, санааны сайынырар, санаарбааны сайгыр, күүснэ күүс эбэр, доруубуйаны тушарар.

Сэрнэгэ, сужаа өлбөнгө, уһун үйэлэһин, тымһнаах буолан, маһа кэлэн олох бигр кэрэтин биллэм. Одуе үөрэмһини оншооһор хойоон суруйдуум, өнтөн кыластак аараачтыбар билһинниэрэр буолаахха:

Сыншанарга, эмгэнэргэ
Аймалзаттан авамур
Ыларайсга, ыларайсга
Бэрт дойдо, улуу дойду!

Гаврил ЕФИМОВ, сэрхи, ұла ветерана.

ЧУРАПЧЫ—ТААТТА
СПОРДУ ТАПТААЧЧЫЛАРЫГАР
АНАБАС СУРУК

тууратан уонна үөһэттэй көрдөххө бөрөстүүб курду-
гуон иһин, эмнэ илэ-петээх болуруос. Ыллыг да
күүскүүн быһаарбаккын, 1993 сыллаахы күрүхтэһин-
гэ «Быйыл мин төһөммүн, мин быһаарабын» дээн са-
га иһиллэбитэ. Кырдык, ол түмүгэр 1993, 1994 сыл-
ларга дуобат буолабата. Оттон 1993 сыллаахха эми
улуустаахы дуобат Федерациятын председателэ буо-
ларым быһынатынан Ытык Күөлгэ тирээн сага сой-
дөһүн түһэрсэн, икки сыл ол быраабылаан күрүх-
тэспинит. Ол кэпсэтингэ эрдэ сэрэтинтэ суох быраа-
былага уларытыыны киллэриммэбин дээн сойулэс-
пинит. Оһуо сымсанынныт дээн, ол кэпсэтинин су-
вукка-бичиккэ илгэлээбэтэхинт буолар.

Онтой 1997 онд сэтгэвчээ Таатга улауурын спор-
дун сэлдээччээр Чурагчыга нэг эмэгдэвчээр,
тренер Н. Н. Кемкинээр зорьжээ. Ойно баяа-
ланы уларьтар тулган хэсгийн суох эбит эгэ (мин
аасныг хүлүүгүүтэн федерацида суохуун). Ол эр-
ри хүрэхтэйн буолуо 2 эр хонук хаалбатын хэсэг
Таатга өтүүтэн баяабылада уларьтын нигрэн, ду-
баахан зорьхуун эмэгдэвчээр.

Билээн тулар, ким да хотгоруон багарбат. Оа да иһин байыи икки улуус тренердэ аан дөйдү үрлү- нэн кыһыаха да хотгоруохтарын багарбат уонна хот- горуоттуччуттарын нүтөн таһаардахтара.

Аны судьуйсалаанын туһуман, Урукку көрүшүртөн баскетбол иайаа мөккүөрдээбинэн күрэхтэһинтэн тохтогуллубута. Оттон тустууга икки өттүттэн көрдөөчү туран балыйымы сыл аайы тахсар буолан, маа-дьяаччылар «хаашнарын буортулаабыта» ыраатта. Уруккуну хаһыснакка туран, бу ааспыт көрсүһүүнү ылан көрүөбүт. Хаһсадайга биир бырахеһыта, ним урут сирн таарыйбыта биалибэт буолан, айдаан өрө

Түүнтэ судууята: «Манна байнгн судууабыт, би-
нгн бынаарабыт».

Чурагчны бэрэгтэйбинтэлэ (хэвнийн этэринэн): «Хайлахынхый, хайлыр да кыагыр суох. Чурагчтаа кал-лахтарина бийнги балыймахыт».

Таатта судьуйата (микрофонунаа билээрэр): «Дэ, малдыттарбыт көрөн нүгэйдидэр, Кыайыы бийиэнэ!»

Онон урукхуттан эгэр эгилээрбн өссө тогул хатылыбын:

1. Икки өттүттөн базмыардаах судьуйалары туоратыйдыгыт.

2. Тустууга уонна нэс тэрдьһынныгыгар түһүлэ кы-
тынныгыгар гидрокамераны түрүүрүүбүт. Мөккүөрдөөх

түгэлнэри көрсөтүүчүлүгэ бытаардан көрдөрөн сөптөө-
бүтэи былаарсылаһан.

3. Снорт көрүгүгэригэнэ дуоҕиҕары туһаанинаах федерациялар туһаниснахтээхтэр.

4. Эрдэтэн сэрэгтнээ, хамсэгтнээ суух баяраабылаар
уламгайгаар кээлээрнээ тохотоговч.

5. Дьонуунай куораттан, атын да сирдэртэн илбиптээн күүхэтэрининэн нааһата суох. Хонтуруоллаауу.

6. Керектүүлэрийн хамтлагыг манай багтын хоньчууд

дээх боннууруулар күүрэйзэчилэр, олор тахсыбатта
улам күүһүрэр, кыһалларын.

Чурагчмы—Таатта спорка кyon көрсүһүүтэ нуруот бэйэлэ таарыбыт, көрүктэрибит кырахтаһыннэ буолар

Од үнийн минь бу үерсүхүүдэр кылаабынай дьоннору

нан спортсменнары уаһна спортду тунтачылар
ааҕабын.

Нөрүг таптыыр оолууута—Чураңы—Тайаа сары
ка табнаастыа нөрсүһүлэрэ тупса, турдуа, туру

Петр КАЛАЧЕВ,
СССР-интернционалист

ССРС спордун министрлиге

Константин Чичигинаров мемориал

гэр улахан экономическай туһаны адалбыта. Кэлин Константин Яковлевич аснат-арахнат мариныга ыл ларан нибэлшккэ тахсарга күһэлдибитэ. Ол эрэри тайтыыр ооньуутун саахыматы хайан да бырахната бэ. Улууэ, сэлэиньэ чөмшөөттэригэр куруутун кыт тари, биригстээх мнэстэлэргэ тиэсэр.

КИНИ ЧИЭЫГЭР АНАЛАР

Тохсуньху 8-10 күнээршгэр Хатылы нэхилээгн дэл
налтатан, нэхилээк саахымакка федерацийн кофү
дээниинээрнэн К. Я. Чичигинаров чигшгэр саахымак
ка бастыр нин нэхилээк агаас чемпионата мыт
лынна. Чемпионаты Константин Яковлевич мыра уул
Хатылыга бшр бастыг үлэлээх бааһынай хааһыма
тыбатын баһылыга Григорий Константинович Чич
инаров аймахтарынын кыттыһан спонсоридаатылар
гынн нэхилээктөрттэн дээралда

Манна улуус атын нийгэмлэгт Күрэхтайши 9 тул барьта 26 саахыматчт кытайна. Күрэхтайши 9 тул даах швейцарский системанан ыттылына. Үс күннээх тыгалаһынаах киирси түмүгүр 8 очкону ыла. Дирин агро-оскулатын XI кылааһын үөрэнээччи улуус аасыт сыллааһы савхыманка улахан дьонг чөмчөнна Костя Филиппов бастаа. Оттон 7-лин оч коланан баран коэффициентинан иккис мнестэда Гайрилл Егоров (чурапчы), үһүс мнестэда Дирин агро оскулатын, X кылааһын үөрэнээччи Дьулуус Софронеев таһыстылар. Кылайылаахтарга савнаах би

ригестар туттарылыннылар. Мамы тэго чөмпөөват
тэрийээччилэр Ковстантин Яковлевичи кытта убу
сылларга биргэ күрэхтэсигэ үөлээннэхтэригэр И. И.
Ермолаевка, Е. М. Монастыревка, П. К. Дорофеевк
И. Л. Говорова уонна С. Л. Лукинга ойдобуһу
сүөннирдэри туттардылар. Бу күрэхтэһи түмүгү
Сейи Кривошапкинга, Гана Захаровка, Миша
новка, Саша Колесовка «Кэскиллээх оонньуоччу» б
ригестар туттарылыннылар. Оттон Р. Григорьев уон
Г. Догдолов «Саамий эдэр саахыматчыкка» дии
сүөннэр, мана көндүлөр-көттүлэр.

ТУМУК ОИНУГАР

Бу агаас чөмчөөлөккө удаан агардара улауус к
инилээктэриттөн нэлбит мэлдьыттар өөшчөөтуула
Спортеменнар Хатылы мэлдьытмсах дьонугар ма
таддаан тирдэлээр.

[illegible]

Гавриил ЕГОРОВ.

...бир үтүө-мааны ыччата К. Я. Чичигинаров
...спортмен, эр сылларга улуус күүстээх саа-
...тартыттан бирдэстэрэ эрэ буолбакка, ону
...күүстээх волейболист, улуус сүүмэрдэммит ха-
...тын чилиэнэ этэ. Бэйэтин таһыттан да киһи
...көрө, угуода көнөтө, үрдүгэ, хойуу будьур-
...татын аһынан хап-хараһан арылгычы көрбүт
...да кырасыбай дьуһуһуһа, быһата, сахаба
...кэлэн барар айылба снэдэрийдик айбыт ки-
...һуһуһа майгыта сытыарытын-сымыаһанын, сэ-
...һуһуһа көнөтүн эбэн көбүс. Нэһилиэк культур-
...һуһуһа көтөөхтүк кытара. Бырааһынныктарга
...һуһуһа мандолинаҕа, гитараҕа добуһуол-
...һуһуһа сэрэгитигэр нарын ырыалары бэлэһтир-
...һуһуһа инженер-механигың идэтин
...һуһуһа маңнай утаа Дьоккуускайга Саха си-
...ТХИЧИ конструкторскай бюрөтүгэр үлэлээ-
...һуһуһа совхоз ыарахан үлэтигэр кыттан дьы-
...һуһуһа туһаны аҕалар баҕата баһыйан, сотору
...һуһуһа тахсыбыта.

